

UPPSALA
UNIVERSITET

IBF Nyhetsbrev

Institutet för bostads- och urbanforskning

Nr 3, nov. 2010

Ur innehållet

Bo Söderberg
skriver om sin syn
på ett bra boende
sid. 2

Terje Wessel,
gästprofessor vid
IBF, skriver om
norska erfaren-
heter av ägar-
lägenheter
sid. 4

Uppsala Annual
Lecture in
Housing and
Urban Studies
sid. 5

Forskningsrapport
om att ta kontroll
över resandet
sid. 8

Bostadspolitik, familjebildning och barnafödande – hur ser sambanden ut?

Foto: Pål Sommelius

Besluten att skaffa barn och skaffa bostad hänger allt mer ihop, i takt med att det blir svårare att ta sig in på bostadsmarknaden. Särskilt

svårt är det för barn till föräldrar med låg socio-ekonomisk status att köpa bostad tidigt. Detta visar en ny avhandling i nationalekonomi.

Läs mera på sidan 3.

Ett bra boende för mig?

Jag skulle gärna kunna tänka mig att bo i en hyreslägenhet. Jag står sedan länge i flera köer. Lägenheten måste vara stor eftersom min familj är rätt stor och den bör ligga centralt eftersom jag jobbar på ett kontor mitt i staden. Hyran bör vara rimlig. Inte så att jag precis vill dra orättfärdig nytta av ett hyresregleringssystem som snedvrider alla marknadsmekanismer, men jag tycker inte att det vore rimligt med någon okontrollerad marknadshyra heller. Det nuvarande bruksvärdesystemet – med smärre modifieringar – verkar på det hela taget måttfullt och bra. Boendeformen torde vara bra för många andra också. Men kanske bör de som jobbar utanför innerstaden bo i områden närmare sina arbetsplatser, till exempel av miljöskäl.

Om man bor i en hyresrätt i ett bra läge på en het bostadsmarknad så kan man vara ganska säker på att det inte dröjer länge innan en grupp entusiaster bland de boende drar igång en bostadsrättsförening och anmäler sitt intresse för att köpa fastigheten. Troligen finns redan en förening i det hus där min familj förhoppningsvis skulle kunna flytta in framöver. Och ska jag vara riktigt ärlig så skulle jag ha kollat i fastighetsregistret själv, innan jag flyttade in, av ren nyfikenhet. Och om ingen annan vore den där entusiasten som drar igång föreningen så skulle jag nog göra det själv. Men det är ingen risk att jag skulle behöva, eftersom alla vet hur det fungerar.

Det är visserligen beklagligt om ännu ett antal hyresrätter försvinner från bostadsmarknaden, men jag skulle naturligtvis inte avstå från möjligheten att till förmånliga ekonomiska villkor erhålla en bostadsrätt i ett bra läge. Hyresrätter behövs, inte minst för ungdomar som utan eget kapital ska inleda en lång bostadskarriär. Men det är verkligen inte jag personligen som ska lösa det problemet.

Allt eftersom våra barn flyttar

hemifrån blir vi uppmärksamma på den orimliga bostadsmarknad som de möter. Bostadsbristen är enorm i de trevliga studentstäderna de har valt att flytta till. Praktiskt taget ingenting nytt byggs och med den uppdrivna prisnivån på bostadsrätterna finns det inte en chans för oss att hjälpa dem att få tag på lägenheter i centrala lägen. Om man dessutom skulle lyfta blicken utanför det egna snäva perspektivet, vilket kan ha sina påfrestningar, så förstår man att det kommer att bli än värre under de närmaste åren när de största ungdomskullarna som idag är runt 20 år är färdiga med sina utbildningar och helt enkelt måste ha egna bostäder. Troligen skulle det byggas många nya hyresbostäder om hyresnivån var väldigt hög, men ungdomar i gemen skulle inte klara de hyresnivåer som behövs, så det tankeexperimentet faller på sin egen orimlighet.

Självklart eller provocerande?

För mig känns bilden av bostadsmarknaden i media och i politiken verklighetsfrämmande. Oftast är debatten moraliserande och sällan beaktas, än mindre bejakas, marknadsaktörernas rationella och legitima agerande. Alla verkar tycka att det byggs för få hyreslägenheter. Närmare till hands ligger det att säga att det troligen byggs precis lagom många, nämligen så många som det är lönsamt att bygga med den nuvarande hyreslagstiftningen. Man får intrycket att ombildningarna till bostadsrätter – särskilt i allmännyttans bestånd – är en suspekt verksamhet nästan på gränsen till kriminell. Men jag skulle snarare säga att det är en högst naturlig process, som alla berörda parter, både köpare och säljare, är väldigt nöjda med. Alla partier och intresseorganisationer verkar vilja ”stärka hyresrätten”. Men när får vi höra talas om effekter på bostadsbyggnad som går att härleda tillbaka till

Dalapalatset på Brynäs, Gävle är exempel på attraktivt boende i flerkamiljshus. Foto: Jim Kemeny

dessa ambitioner? Är det möjligt så att enda lösningen är nya subventioner eller väsentligt högre hyror i attraktiva lägen?

Jag kan också beklaga att alldeles för litet av svensk bostadsforskning har handlat om hur förhållandevis välinformerade (näja), rationella aktörer faktiskt agerar på marknaden som bostadskonsumenter och som investerare. Höga lönade, välutbildade, regelkunniga, cyniska, bidragsmaximerande, skatteplanerande, etc, aktörer kan man lära sig mycket av. Liksom av deras kunniga rådgivare och långivare.

Bo Söderberg
docent i nationalekonomi

Bo Söderberg är ny som forskare vid IBF (se separat notis). Utanför den akademiska världen har Bosse arbetat som fastighetsvärderare under senare delen av 1980-talet. Det var den tid när priserna ständigt slog nya rekord, tiden alldeles före fastighetskraschen. Längre tillbaka arbetade han även en kortare tid på Länsbostadsnämnden – den myndighet som delade ut alla de subventioner till bostadsbyggandet som mot slutet av 1980-talet nästan höll på att knäcka statsfinanserna och som även kraftigt bidrog till den byggboom som så effektivt kulminerade strax efter fastighetskraschen och svårt förvärrade den. Bosses ämne är fastighetsekonomi, ett ämne som till stor del handlar om att kunna institutionalia. Man måste känna spelreglerna väl för att inte drabbas av deras avsedda effekter.

Hur ser sambanden ut mellan bostadsmarknad och familjebildande?

Bostaden är en viktig del av människors tillvaro. En brist på lämpliga bostäder kan få allvarliga konsekvenser både för familjebildandet och barnafödandet, men också i framtiden för arbetsmarknaden och för samhällets reproduktion. Den 20 maj försvarade Cecilia Enström Öst, nationalekonom vid IBF, Institutet för framtidsstudier i Stockholm och Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet, sin avhandling *Housing Policy and Family Formation*. I den studerar Cecilia bland annat kopplingen mellan bostad och barnafödande samt familjebakgrundens betydelse för unga vuxnas bostadssituation. Hon studerar också det svenska bostadsbidragssystemet för att se om det finns några tecken på att bostadsbidraget har effekter på hushållens bostadskonsumtion, något som i tidigare forskning varit väldigt omdiskuterat.

Cecilias huvudhandledare Thomas Lindh

I nästan alla västländer sker familjebildande i bostäder separat från föräldrahemmet. Tidigare forskning har påtalat ett samband mellan sen bostadsetablering och en minskning i födelsetal. Lämnan man föräldrahemmet sent i livet så blir givetvis även bostadsetableringen senarelagd. En sådan tendens medför också en liknande fördröjning i barnafödande. Ett

Henry Ohlsson, biträdande handledare och Cecilia Enström Öst

sent barnafödande medför minskade födelsetal framförallt beroende på en växande generationsklyfta men också beroende på att kvinnor får färre fruktsamma år på sig att föda det antal barn paret önskar sig. Alla bostadsrelaterade faktorer som påverkar tidpunkten för när man kan etablera sig på bostadsmarknaden bör därför ha återverkningar på hur många barn som föds. Par som planerar att bli föräldrar, till exempel, kanske skjuter upp barnafödandet tills de får tag på en lämplig bostad att bilda familj i. Om tillgången till sådana bostäder är dålig så kanske detta ytterligare skjuter upp barnafödandet. Tidigare forskning har påpekat att om unga vuxna istället möter en bostadsmarknad som kan erbjuda goda bostäder till rimliga priser, då är det möjligt att som ung göra en smidig etablering på bostadsmarknaden och sedan, innan man väljer att bli förälder, kanske flytta vidare i bostadskariären för att säkra en bostad som är lämplig även på lång sikt.

Cecilias forskning visar att beslutet att köpa sig en bostad och

beslutet att föda sitt första barn alltmer påverkar varandra. Hon konstaterar vidare att barnafödandet minskar eller blir försenat på grund av att det har blivit så dyrt att äga sin bostad. Även unga människors förhoppningar om hur mycket lön de kommer att få i framtiden blir allt viktigare för att avgöra om de ska köpa bostad eller inte. Cecilia drar också slutsatsen att möjligheten till att äga sin bostad är större bland dem som har föräldrar som själva äger sin bostad och har hög socioekonomisk status. Det är också så att de som har växt upp med en ensamstående förälder i mindre utsträckning köper sig bostad eller väljer att köpa bostad senare i livet. Dessa resultat väcker frågan om samhällsklass har blivit mer avgörande för när man kan köpa bostad och för var man kan bo. De här förändringarna har skett samtidigt som bostadsmarknaden har avreglerats, vilket gör det intressant att i framtida forskning närmare undersöka vilka effekter bostadspolitiken har.

Typiskt för bostadspolitiken är att den med hjälp av lagstiftning och ekonomiska styrmedel påverkar aktörerna på bostadsmarknaden. Bostadsbidraget är den viktigaste bostadsrelaterade välfärdsförmånen i många avancerade ekonomier men dess effekter på bidragstagarnas bostadskonsumtion har varit omdiskuterade. Cecilia använder sig i sin avhandling av en reform som genomfördes 1997 i det svenska bostadsbidragssystemet för att skapa ett så kallat naturligt experiment. Hon finner att trångboddheten ökade bland dem som fick sänkta bostadsbidrag.

Cecilia Enström Öst
fil.dr är numera verksam vid
Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)
cecilia.enstrom-ost@inspsf.se

Eierleiligheter – et blikk fra nabolandet

Eierleiligheter er et nytt innslag i det svenske boligmarkedet. Ikke uventet råder det for tiden usikkerhet om den videre markedsutvikling: Vil eierleiligheter danne et bredt markedssegment eller et eksklusivt nisjemarked?

Dette temaet støtte jeg på flere ganger under et halvårig forskningsopphold ved IBF (frem til juni i år). Når jeg nå blir invitert til å skrive i IBFs nyhetsbrev, griper jeg sjansen til å formidle et glimt av en spesiell historie; historien om eierleiligheter i Norge. Fremstillingen bygger på min doktoravhandling fra 1996 (statsvitenskap, Universitetet i Oslo) og en artikkel fra 2002 (Tidsskrift for samfunnsforskning nr. 3).

Eierleiligheter – fra avvik til nisje til masse

Norge fikk i 1960 en boliglov som regulerte hele den kooperative sektor, på norsk kalt andelsboliger. Ingen kunne på dette tidspunkt ane at borettsmodellen skulle få konkurranse av en individualistisk og markedsbasert boligform.

Likevel fikk Norge noen år senere, i 1962, sine første eierleiligheter. Et rekkehus i Oslo ble organisert med individuelle eierretter til boligene og uløselig tilknyttede sameierretter til den bebygde grunn, i tråd med en standard definisjon av eierleiligheter. Året etter ble en større boligblokk i Oslo organisert på samme måte, denne gang i regi av byens største utbygger. Så fulgte noen år med avklarende brevutvekslinger, etterfulgt av en forsiktig markedsvekst på slutten av 1960-tallet. I 1970 kom de første eierleiligheter i bestående bygninger, også denne gang i Oslo. Etter hvert økte bestanden på tre måter: gjennom nybygging, konvertering av leieboliger og konvertering av borettslag. Midt på 1970-tallet pågikk det hektisk omdanning av leieboliger og andelsboliger; mange tusen per år. Dette førte til en 'brannaksjon' i Stortinget, som innførte et midlertidig forbud mot omdanning av eksisterende boliger til eierleiligheter.

Neste milepæl i historien er 1983. En borgerlig regjering, ledet av Kåre Willoch, snudde om på mye av boligsystemet, og innførte en egen lov om eierleiligheter. Nå ble det på nytt tillatt å etablere eierleiligheter i bestående bygninger, både næringsbygg og boligbygg. De påfølgende årene fulgte en voldsom markedsvekst i Oslo og andre storbyer. I Oslo ble 12 prosent av boligmassen omdannet til eierleiligheter i løpet av fire-fem år. Mot slutten av 1980-tallet falt tilveksten, og har senere beveget seg noenlunde i takt med nyproduksjonen av boliger. Per i dag utgjør eierleiligheter et dominant innslag i de største byene.

I den første fasen (fra avvik til nisje) skjedde markedsutviklingen i velstående deler av byene, særlig i Oslo vest. Under den massive markedsveksten på 1980-tallet spredte markedsveksten seg til fattige bydeler, samt til flere byer. Eierleilighetene mistet derved noe av sin eksklusive karakter, samtidig som kjøperne sto overfor større utfordringer med hensyn til forvaltning, utbedring og vedlikehold.

Virkningene av markedsveksten er meget komplekse. La meg kort peke på fire virkninger. For det første bidro det nye markedssegmentet til å underminere grunnlaget for sosialdemokratisk reguleringspolitikk. Andelsboliger var i flere tiår regulert gjennom et infløkt system av maksimumspriser og forkjøpsretter. Eierleilighetene var aldri underlagt dette systemet, slik at det dannet seg flere prisnivåer for boliger av samme størrelse og kvalitet. Over tid kom eierleilighetene, gjennom sin markedsvekst, til å presse frem en fristilt omsetning av alle boliger. For det andre skapte eierleiligheter nye forutsetninger for leiemarkedet. Eierleiligheter er et populært investeringsobjekt for private husholdninger og mindre eiendomsselskap. Dette innebærer at leietakere som bor i én og samme gård må forholde seg til ulike eiere, som ofte er uprofesjonelle. Småaktørene

prøver også å 'time' investeringer og salg i forhold til etterspørselen i ulike deler av boligmarkedet, slik at leiemarkedet ekspanderer når boligprisene faller og krymper når boligprisene øker. For det tredje har eierleilighetene hatt en sterk innvirkning på byfornyelsen. Dette var et tilsiktet mål med eierleilighetsloven; man ville heve fornyelsestakten. Utviklingen på 1980-tallet kom likevel fullstendig overraskende på sentrale og lokale myndigheter. Eiendomsselskaper spratt opp som padden av en hatt, med følgende konsept som basis: 1. kjøp av bygårder, 2. overfladisk renovering, 3. salg av leiligheter. På denne bakgrunn valgte flere byer å innføre sine egne reguleringsstrategier, til dels i strid med eierleilighetsloven. Gjennom denne reguleringen og en senere endring i eierleilighetsloven (1998) har problemene med understandard blitt kraftig redusert. For det fjerde ble eierleilighetsformen, helt uventet, anvendt i småhusbebyggelsen. To-, tre- og firemannsboliger hadde alltid vært regnet som sikre låneobjekter, siden eiendomspartene ble forstått som 'eneretter'. Nå begynte bankene å tvile på dette uformelle grunnlaget, og fremtvang en omdanning til eierleiligheter.

Sverige og Norge

Utviklingen i Sverige kommer selvsagt til å følge sitt eget løp. En forskjell i forhold til Norge består i at eierleiligheter bare kan etableres ved nybygging og omdanning av næringsbygg. Likevel tror jeg at noen av momentene i den norske historien danner en relevant erfaringsbakgrunn. Det gjelder særlig spredningsforløpet og innvirkningen på andre eie/disposisjonsformer.

Til slutt vil jeg takke hjertelig for mitt opphold ved IBF. Jeg trivdes kjempegodt, og har lært mye både om matkultur, diskusjonskultur og annen kultur.

Terje Wessel
professor, Universitetet i Oslo

Ny universitetslektor i nationalekonomi

Bo Söderberg är anställd som universitetslektor i nationalekonomi, särskilt bostads- och urbanekonomi, vid IBF från mars 2010. Bosse har tidigare arbetat som professor i fastighetsekonomi vid Högskolan i Gävle, där han också var prefekt för Institutionen för ekonomi. Han disputerade i fastighetsekonomi vid KTH 1999 och blev docent i ämnet 2002. Hans forskning är empirisk och har i huvudsak handlat om fastighetsvärdering och taxering, samt analys av avkastning, priser och

hyror på marknaden för avkastningsfastigheter. På IBF kommer han att ägna sig åt fortsatt forskning inom de traditionella huvudområdena av fastighetsekonomi.

Den första studien har inriktats mot fenomenet "appraisal bias", d.v.s. förekomsten av systematiska fel i värdebedömningar. Andra arbeten i pipe-line kommer att behandla bostadshyresmarknaden i orter med vikande befolkningsutveckling samt riskpremier och direktavkastningskrav på olika geografiska delmarknader av den

kommersiella fastighetsmarknaden.

Bosse pendlar till IBF från Lidingö, och understundom även från Jämstlandsfjällen. Fritiden ägnas åt skidåkning, musikintresse och en stor familj.

Konferensen i Istanbul – en fantastisk upplevelse

För sådana som mig som aldrig förut varit i Turkiet blev årets ENHR-konferens (European Network for Housing Research) både en utomordentligt bra möjlighet att diskutera bostads- och urbanforskning och en fantastisk upplevelse för alla sinnen. Konferensvärdarna har all anledning att känna sig tillfredsställda med arrangemanget. Överallt hördes det uppskattande ord om maten, gästfriheten och det trevliga och professionella omhändertagandet. Ingen kunde undgå det stora gänget unga forskare och studerande klädda i orange T-shirts som visade deltagarna vägen överallt.

Årets konferens hade temat "Urban Dynamics and Housing Change" och under den titeln ägde 25 stycken spännande workshops rum i olika lokaler i den vackra Taskislabyggnaden, belägen nära

Blå mosken i Istanbul.

Foto: Emma Holmqvist

Taksimtorget, en riktig knutpunkt i Istanbuls intensiva stadsliv. Entusiasmen var stor och när den egna workshop-sessionen hade tagit slut eller lämnade lite utrymme för annat gick deltagarna mellan olika workshops för att ta till sig så mycket som möjligt av de varierade och intressanta diskussionerna.

Plenarsessionerna arrangerades som tidigare i panelform och berörde allt från globala befolkningstendenser och behov av bostäder till miljö och bostadspolitiska frågor.

Personligen fastnade jag särskilt för "Footprints of Neo-Liberal Policies on Cities, Housing, and People" i vilken de globala tendenserna till privatisering och avreglering inom bostadssektorn uppmärksammades från flera perspektiv. Situationen i Sverige kunde förstås bättre med kompletterande bilder från motsvarande tendenser i hela Europa. Som bostadsforskare borde man vara arg sade Richard Turkington som fick uppdraget att kommentera presentationerna.

En viktig händelse i år var att medlemmarna i nätverket, och särskilt koordinationskommittén, tog farväl av en av dess stora gestalter, Christine Whitehead, som lämnade sina uppdrag hos nätverket för att njuta av en välförtjänt pensionstid. *Irene Molina*

Uppsala Annual Lecture in Housing and Urban Studies

Tisdagen den 7 december kl. 17.00 kommer professor Susan J. Smith, University of Cambridge, att hålla en föreläsning om *The crisis of residential capitalism: a tale of three markets and four visions*. Lokal: Gustavianum, auditorium Minus. Initiativtagare är Institutet för bostads- och urbanforskning (IBF), Uppsala universitet. Föreläsningen är det första arrangemanget i den årligen återkommande Uppsala

Lecture Series on Housing and Urban Studies.

Professor Smith är ett av den nutida kulturgeografins stora namn. De frågor hon har sysslat med är bostadssegregation, hälsa och boende, samt rädsla för brott i urbana miljöer. Hennes nuvarande forskningsintresse ligger på bostadsekonomiska frågor och i synnerhet den ojämna integrationen på bostadsmarknaden.

Disputationer

Jakob Winstrand, IBF, disputerade den 24 september 2010 i nationalekonomi med avhandlingen *Essays on Valuation of Environmental Attributes*. Fakultetsopponent var forskningsledare Viggo Nordvik, NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring), Oslo.

Zara Bergsten, IBF, disputerade den 1 oktober 2010 i kulturgeografi med avhandlingen *Bättre framtidsutsikter? Blandade bostadsområden och grannskapseffekter. En analys av visioner och effekter av blandat boende*. Fakultetsopponent var professor Kerstin Westin, Umeå universitet.

Tjänsteläge

Eva Andersson har den 17 september 2010 antagits som docent i kulturgeografi.

Zara Bergsten har den 1 oktober anställts som forskare.

Jie Chen har den 30 juni 2010 slutat som forskarasistent i nationalekonomi.

Nils Hertting har den 4 juni 2010 antagits som docent i statsvetenskap.

Jon Loit har den 1 september 2010 anställts som doktorand i kulturgeografi.

Ann Rodenstedt har den 1 september 2010 anställts som doktorand i kulturgeografi.

Jonas Larsson Taghizadeh har den 1 september 2010 antagits som doktorand i statskunskap.

Lena Magnusson Turner är från den 1 september 2010 tjänstledig på 80 % från IBF då hon tillträtt en tjänst som forskare 1 på NOVA (Norsk Institutt for Forskning om oppvekst, velferd og aldring), Oslo.

Biblioteket och bibliometri

Uppsala universitet har inlett en ny forskningsutvärdering KoF 2011, dvs. Kvalitet och förnyelse. Den förra KoF gjordes 2007. Publikationsregistreringen i DiVA blir en av de viktiga indikatorerna, och det är därför nödvändigt att den sker professionellt och korrekt. DiVA är Uppsala universitets databas för elektronisk publicering och registrering av publikationer och används som underlag för medelstilldelning och statistiska analyser. Att registrera sina publikationer i DiVA är obligatoriskt för universitetets forskare och anställda. De av forskarna själva skapade posterna i DiVA kontrolleras av bibliotekarier på respektive ämnesenhet. Idag (20101005) innehåller basen 1400 poster från Institutet för bostads- och urbanforskning. <http://uu.diva-portal.org/smash/search.jsf>
Ingalill Halvarsson, Bostadsforskningsbiblioteket i Gävle

Projektmedel till IBF

Formas har beviljat 3.934 000 kr. för perioden 2010–2013, till projektet *Dilemmas of participatory network planning. Sustainability, democracy and planning in France, the Netherlands, Spain and Sweden*. Projektledare: Clarissa Kugelberg, medarbetare: Nils Hertting och Marianne Danielsson.

I Europas storstäder ser vi en framväxt av olika former av deltagande planering för att fördjupa invånarnas delaktighet och inflytande i områdesutveckling. Inte sällan är de inriktade mot sociala och ekologiska aspekter av hållbarhet. I projektet följer vi sådan samverkan i Holland, Frankrike, Spanien och Sverige för att få kunskap om och en djupare förståelse för de möjligheter och svårigheter som invånare, tjänstemän, politiker, föreningar etc. möter i deltagande planering av olika slag. Forskningsprojektets utgångspunkt är att det finns goda argument för deltagandeplanering, men att den kan vara svår att förena med de gängse demokratiska organisationsformerna. Uppstår nya och motsägelsefulla positioner för olika aktörer? Uppstår spänningar mellan olika organisationsformer? Vilka olika lösningar kan utvecklas för att överbrygga eventuella dilemman? Genom jämförelse mellan liknande fall av deltagandeplanering i de fyra länderna tänker vi oss att vår forskning kommer att kunna bidra med kritiska reflektioner såväl som underlag för konstruktiv utveckling.

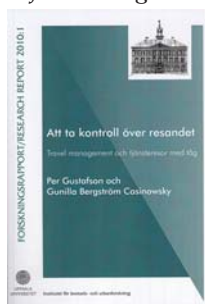
Publicerat

Andersson, Magnus & Evert Vedung (2010) *Säkerhet och avvägningar i de fyra trafikslagen*. Uppsala: Cajoma Consulting.

Belin, Matts-Åke, Per Tillgren, Evert Vedung, Max Cameron & Claes Tingvall (2010) "Speed Cameras in Sweden and Victoria, Australia – A case study", *Accident Analysis and Prevention* 42: 2165–2170.

Bengtsson, Bo & Hannu Ruonavaara (2010) "Introduction to the Special Issue: Path Dependence in Housing", *Housing, Theory and Society* 27(3): 193–203.

Franzén, Mats (2010) "Stampen. Vid den östra gränsen", s. 65–70 i Helena Holgersson (red.) *Göteborg utforskat. Studier av en stad i förändring*. Göteborg: Glänta.

Gustafson, Per & Gunilla Bergström Casinowsky (2010) *Att ta kontroll över resandet: Travel management och tjänsteresor*

med tåg. Forskningsrapport 2010:1. Gävle: Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala Universitet.

Hansen, Morten Balle & Evert Vedung (2010) "Theory-Based Stakeholder Evaluation", *American Journal of Evaluation* 31(3): 295–313.

Holmberg, Tora (2010) "Never mind the gap? Genetics and feminism", s. 17–39 i Blomqvist, Martha & Ester Ehnsmyr (red.), *Never Mind the Gap! Gendering Science in Transgressive Encounters*, Crossroads of knowledge, no. 14. Uppsala: Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet.

Holmberg, Tora & Malin Ideland (2010) *Dilemman med transgena djur. Forskningspraktik och etik*, Crossroads of knowledge, no. 16. Uppsala: Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet.

Malmberg, Bo, Eva Andersson & S. V. Subramanian (2010) "Links between ill health and regional economic performance. Evidence from Swedish longitudinal data", *Environment and Planning A* 42(5): 1210–1220.

Molina, Irene (2010) "Om föreställd vithet, systerligt medlidande och nya husbyggen", *Tidskrift för genusvetenskap, TGV*, Nr. 1–2.

Turner, Bengt & Lena Magnusson (2010) "Suède, la fin d'un modèle?", s. 149–165 i Claire Lévy-Vroelant & Christian Tutin (red.), *Le logement social en Europe au début du XXIe siècle la*

révision générale. Rennes: Presses Universitaires de Rennes.

Vedung, Evert (2010) "Four Waves of Evaluation", *Evaluation* 16(3): 263–277.

Ingvar von Malmborg (red.), *Familjen Bernadotte – kungligheter och människor*. Årsbok för Riksarkivet och Landsarkiven. Stockholm: Riksarkivet.

Konferensbidrag

Andersson, Roger (2010) "Neighbourhood ethnic composition effects on immigrant incomes". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010.

Bergström, Lina, Maarten van Ham & David Manley (2010) "Neighbourhood reproduction through neighbourhood choice". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010, och till seminarium i Glasgow, 18 maj 2010.

Danielsson, Marianne, Nils Hertting & Clarissa Kugelberg (2010) "Democratic dilemmas of participatory network planning: policy ideas versus everyday suburban experiences". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010.

Franzén, Mats & Nils Hertting (2010) "Governing public space: The case of Stockholm CBD". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010.

Vedung, Evert (2010) "'Förtviflad öfver dina telegram': Kronprins Gustaf och unionsupplösningen 1905", s. 238–255 i

Hartig, Terry, Urban Fransson & Jan Amcoff (2010) "Multiple residence and health: Leisure home ownership as compensation". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010.

Holmberg, Tora (2010) "Controversial connections. Human-animal relations in the city". Uppsats till konferensen *Animal Movements. Moving Animals*, Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet, 26–28 maj, 2010.

Lymeus, Freddie, Terry Hartig & Tobia Lundgren (2010) "Attentional effort and restoration in mindfulness meditation training". Uppsats till *27th International Congress of Applied Psychology*, Melbourne, 11–16 juli 2010.

Magnusson Turner, Lena & Emma Holmqvist (2010) "Cracks in the façade – challenges to the Swedish welfare state". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010.

Molina, Irene (2010) "Intersectional approaches to gender and housing in Sweden". Uppsats till *European Network for Housing Research (ENHR) Conference Urban Dynamics & Housing Change*, Istanbul, 4–7 juli 2010.

Molina, Irene, Paula Mählick & Aina Tollefsen (2010) "From globalization from above to globalization from below: bodies at work in Volvo plants in Sweden and South Africa". Uppsats till konferensen *Transnational/Global Feminism: Issues, Contestations, Challenges*, Bergen, 25–26 maj 2010.

Otryckt rapport

Molina, Irene (2010) *Nedslag i diskriminering på bostadsmarknaden*. Otryckt rapport till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

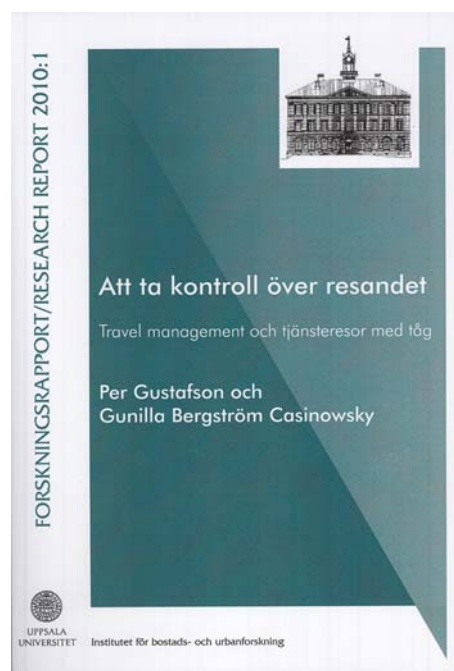
Intresserad av någon publikation? Kontakta Carita Ytterberg för närmare information! Epost: carita.ytterberg@ibf.uu.se, tel. 026-420 65 03.

Marknadstidning B

AVS:
Institutet för bostads- och urbanforskning
Uppsala universitet
Box 785
801 29 Gävle

Att ta kontroll över resandet. Travel management och tjänsteresor med tåg

Denna rapport studerar företeelsen travel management i Sverige, med särskild inriktning på tågresor. Företag och myndigheter är idag ofta organiserade så att verksamheten kräver en mängd kommunikation och möten mellan människor som arbetar på olika platser. Detta medför ett omfattande resande i tjänsten. Travel management handlar om att se till att detta resande sker på ett kostnadseffektivt sätt, samtidigt som hänsyn tas till resenärernas komfort och säkerhet liksom till resandets miljöeffekter. Viktiga arbetsområden är resepolicy, resebyråsamarbete och bokningskanaler, leverantörsrelationer, betalningsrutiner, resestatistik samt uppföljning och kontroll av resandet. På senare år har arbetsgivare i allt större utsträckning försökt förmå sina resenärer att använda tåget för affärsresor. Skälet är främst att man vill minska resandets miljöpåverkan, men faktorer som ekonomi och användbar restid spelar också in. I rapporten undersöks därför särskilt hur tåget som transportsystem fungerar ur ett travel management-perspektiv. Studien baseras i första hand på intervjuer med reseansvariga vid större företag och myndigheter, och har finansierats av Banverket/Trafikverket.

Per Gustafson är forskare vid Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet, och Gunilla Bergström Casinowsky är forskare vid Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet. Båda är sociologer och har under flera år forskat om tjänsteresande.

Studien är publicerad i IBF:s serie för forskningsrapporter, 2010:1.

För beställning av den tryckta forskningsrapporten, kontakta: Carita Ytterberg, e-post: carita.ytterberg@ibf.uu.se eller tel. 026-420 65 03.

UPPSALA
UNIVERSITET

Redaktör: Carita Ytterberg, tel 026-420 65 03
e-post: carita.ytterberg@ibf.uu.se
Redaktion: Per Gustafson, Emma Holmqvist,
Anders Lindbom och Carita Ytterberg
Ansvarig utgivare: Roger Andersson
Webbsida: www.ibf.uu.se
Besöksadress: Rådhuset, Gävle

